

महाराष्ट्र शासन राजपत्र

असाधारण भाग चार-अ

वर्ष १०, अंक ८७(२)]

बुधवार, सप्टेंबर ४, २०२४/भाद्रपद १३, शके १९४६

[पृष्ठे ५, किंमत : रुपये १५.००]

असाधारण क्रमांक १६५

प्राधिकृत प्रकाशन

महाराष्ट्र शासनाने केंद्रीय अधिनियमान्वये तयार केलेले
(भाग एक, एक-अ आणि एक-ल यांमध्ये प्रसिद्ध केलेले नियम व आदेश यांव्यतिरिक्त) नियम व आदेश.

आदिवासी विकास विभाग

मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरु चौक,
मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२, दिनांक ४ सप्टेंबर, २०२४.

अधिसूचना

आधार (वित्तीय व इतर अर्थसहाय्य, लाभ आणि सेवां यांचे लक्षित वितरण) अधिनियम, २०१६.

संकीर्ण-३७२४/प्र.क्र.६४/का.१२.—ज्याअर्थी, सेवा किंवा लाभ किंवा अर्थसहाय्य यांचे वितरण करण्यासाठी ओळख पटविण्याचा दस्तऐवज म्हणून, आधारचा वापर केल्यामुळे, राज्य सरकारी वितरण प्रक्रिया सुलभ होते, त्यात पारदर्शकता व कार्यक्षमता येते आणि लाभार्थ्यांना त्यांचे हक्क, सोयीस्कर आणि अखंड रीतीने आणि एखाद्या व्यक्तीची ओळख पटविण्यास बहुविध दस्तऐवज सादर करण्याची गरज टाळून थेटपणे मिळणे शक्य होते ;

आणि ज्याअर्थी, आदिवासी विकास विभाग, आदिवासी विद्यार्थ्यांना परदेशी विद्यापीठांमध्ये उच्च शिक्षण घेण्यासाठी शिष्यवृत्ती प्रदान करण्यासाठी “आदिवासी विद्यार्थ्यांसाठी परदेशी शिष्यवृत्ती योजना” (यापुढे ज्याचा निर्देश “योजना” असा केलेला आहे) याचे व्यवस्थापन करीत असून, त्याची अंमलबजावणी आयुक्त, आदिवासी विकास विभाग, नाशिक (यात यापुढे ज्याचा निर्देश, “अंमलबजावणी अभिकरण” असा केलेला आहे) यांच्यामार्फत करण्यात येत आहे ;

आणि ज्याअर्थी, योजनेअंतर्गत, परदेशी विद्यापीठांमध्ये प्रवेश घेतलेल्या आदिवासी विद्यार्थ्यांना निवासाचा खर्च, प्रवास आणि इतर आकस्मिक खर्चासाठी भत्ते (यापुढे “लाभ” म्हणून संबोधले जाते) दिले जातात विद्यमान योजनेच्या मार्गदर्शक तत्वांनुसार अंमलबजावणी अभिकरणाकडून दिला जातो ;

आणि ज्याअर्थी, उपरोक्त योजनेमध्ये महाराष्ट्र राज्याच्या एकत्रित निधीतून केलेल्या आवर्ती खर्चाचा अंतर्भाव आहे.

त्याअर्थी, आता, आधार (वित्तीय व इतर अर्थसहाय्य, लाभ, सेवा यांचे लक्षित वितरण) अधिनियम, २०१६ (२०१६ चा १८) (यात यापुढे ज्याचा निर्देश, “उक्त अधिनियम” असा केलेला आहे) याच्या कलम ७ च्या तरतुदींच्या महाराष्ट्र शासन, याद्वारे पुढीलप्रमाणे अधिसूचित करीत आहे :—

१. (१) योजनेअंतर्गत लाभ मिळवू इच्छिणाऱ्या व्यक्तीने आधार क्रमांकाचा पुरावा सादर करणे किंवा आधार क्रमांकाचे अधिप्रमाणन करून घेणे आवश्यक असेल.

(२) योजनेंतर्गत लाभ मिळवू इच्छिणाऱ्या कोणत्याही व्यक्तीने, ज्याच्याकडे आधार क्रमांक नाही किंवा, अद्याप आधारसाठी नावनोंदणी झालेली नाही, त्यांनी आधार नोंदणीसाठी अर्ज करणे आवश्यक आहे, अशा व्यक्तीने कोणत्याही आधार नाव नोंदणी केंद्रास [भारतीय अनन्यसाधारण ओळख प्राधिकरण (यूआयडीएआय) संकेतस्थळ www.uidai.gov.in] येथे सूची उपलब्ध आहे येथे भेट देऊ शकेल.

(३) आधार (नाव नोंदणी व अद्ययावत करणे) विनियम, २०१६ च्या विनियम १२ नुसार, विभागाने त्याच्या अंमलबजावणी अभिकरणांमार्फत, ज्यांनी लाभार्थ्यांची अद्याप आधार नोंदणी केलेली नाही अशा लाभार्थ्यांना नाव नोंदणीकरिता आधार नोंदणी सुविधा देणे आवश्यक आहे. आणि जर संबंधित गटात किंवा तालुक्यात किंवा तहसीलमध्ये नाव नोंदणी सुविधा केंद्र नसेल तर, विभाग, त्याच्या अंमलबजावणी अभिकरणामार्फत, यूआयडीएआयच्या विद्यमान प्रबंधकाच्या समन्वयाने किंवा ते स्वतः यूआयडीएआय प्रबंधक होऊन सोयीच्या ठिकाणी आधार नाव नोंदणी सुविधा पुरवील:

परंतु, व्यक्तीला आधार प्रदान होईपर्यंत, योजनेंतर्गत लाभ अशा लाभार्थ्यांना खालील कागदपत्रांच्या निर्मितीच्या अधीन राहून देण्यात येतील :—

(क) जर त्याने नावनोंदणी केली असेल, तर त्याची आधार नोंदणी ओळखपत्र; आणि

(ख) पुढील दस्तावेजांपैकी कोणताही एक दस्तऐवज, म्हणजे :—

(एक) बँकेची किंवा डाक कार्यालयाची छायाचित्र असलेली खाते-पुस्तिका ;

(दोन) स्थायी खाते क्रमांक पत्रिका (पॅन कार्ड);

(तीन) पारपत्र (पासपोर्ट) ;

(चार) शिधापत्रिका ;

(पाच) मतदार ओळखपत्र ;

(सहा) मनरेगा कार्ड ;

(सात) छायाचित्र असलेली किसान पुस्तिका ;

(आठ) मोटार वाहन कायदा, १९८८ (१९८८ चा ५९) अंतर्गत परवाना प्राधिकरणाने जारी केलेला ड्रायव्हिंग परवाना ;

(नऊ) राजपत्रित अधिकाऱ्याने किंवा तहसीलदाराने कार्यालयीन नाममुद्रित पत्रावर दिलेले अशा व्यक्तीचे छायाचित्र असलेले ओळखीचे प्रमाणपत्र; किंवा विभागाद्वारे विनिर्दिष्ट इतर कोणताही दस्तऐवज :

परंतु आणखी असे की, त्या प्रयोजनार्थ विभागाने विशेषरित्या पदनिर्देशित केलेल्या अधिकाऱ्याकडून वरील दस्तऐवज तपासण्यात येतील.

२. या योजनेंतर्गत, लाभार्थ्यांना सोयीस्करपणे लाभ मिळवून देण्यासाठी, विभाग आपल्या अंमलबजावणी करणाऱ्या अभिकरणामार्फत लाभार्थ्यांना आधारच्या आवश्यकतेची जाणीव करून देण्यासाठी प्रसारमाध्यमांद्वारे व्यापक प्रसिद्धी दिली जाईल याची खात्री.

३. जेव्हा लाभार्थ्यांच्या निकृष्ट बायोमेट्रिक्समुळे किंवा इतर कोणत्याही कारणांमुळे आधार अधिप्रमाणन निष्फळ ठरेल तेव्हा, पुढील सुधारात्मक कार्यतंत्रांचा अंगीकार करण्यात येईल :—

(क) बोटाच्या ठशांचा तपासणीस अडचण येत असल्यास त्याऐवजी अधिप्रमाणनासाठी डोळ्यातील बुब्बुळाची प्रतिमा स्कॅन करण्याची (आयरिस स्कॅन) किंवा चेहऱ्याचे अधिप्रमाणन करण्याची सुविधा अंगीकरण्यात येईल, त्याद्वारे विभाग त्यांच्या ३ स्कॅनर किंवा चेहऱ्याचे अधिप्रमाणन करण्याची सुविधा करेल;

(ख) बोटाचे ठसे घेणे किंवा डोळ्यातील बुब्बुळाची प्रतिमा स्कॅन करणे (आयरिस स्कॅन) किंवा चेहऱ्याचे अधिप्रमाणन करणे यांमार्फत अधिप्रमाणन यशस्वी होत नसेल अशा बाबतीत, जेव्हा जेव्हा सुसाध्य व अनुज्ञेय असेल तेव्हा, आधार एक वेळ

परवलीचा शब्द (वन टाईम पासवर्ड) किंवा यथास्थिती, मर्यादित काळासाठी वैधता असलेला वेळ आधारित एक वेळ परवलीचा शब्द (वन टाईम पासवर्ड) याद्वारे अधिप्रमाणन करण्यात येईल;

(ग) जेव्हा बायोमेट्रिक किंवा आधार वन-टाईम पासवर्ड किंवा टाईम-आधारित वन-टाईम पासवर्ड प्रमाणीकरण शक्य नाही, तेव्हा योजनेखालील लाभ, प्रत्यक्ष आधार पत्राच्या आधारे देता येतील, त्याची अधिप्रमाणता आधार पत्रावर मुद्रित केलेल्या शीघ्र प्रतिसाद संकेतांमार्फत (क्युआरकोड) पडताळता येऊ शकेल आणि विभागाद्वारे अंमलबजावणी अभिकरणामार्फत सोईस्कर ठिकाणी शीघ्र प्रतिसाद संकेतांक (क्युआरकोड) वाचकाची आवश्यक ती व्यवस्था करण्यात येईल.

४. वरील काहीही असले तरी, कोणत्याही लाभार्थ्याला प्रमाणीकरण करून त्याची ओळख प्रस्थापित करण्यात अयशस्वी झाल्यास, किंवा आधार क्रमांक ताब्यात असल्याचा पुरावा न दिल्यास, किंवा ज्याला आधार क्रमांक दिला गेला नाही अशा लाभार्थीच्या बाबतीत योजनेअंतर्गत लाभ नाकारला जाणार नाही. परिच्छेद १ च्या उप-परिच्छेद (३) च्या परंतुकाच्या खंड एक (ख) मध्ये नमूद केल्यानुसार इतर कागदपत्रांच्या आधारे त्याच्या ओळखीची पडताळणी करून त्याला लाभ दिला जाईल आणि जेव्हा अशा इतर दस्तऐवजांच्या आधारे लाभ दिले जातात तेव्हा त्याचा अभिलेख ठेवण्यासाठी स्वतंत्र नोंदवही ठेवण्यात येईल, ज्याचे विभागाकडून त्याच्या अंमलबजावणी करणाऱ्या अभिकरणामार्फत (एजन्सीद्वारे) नियतकालिक पुनरावलोकन आणि लेखापरीक्षण करण्यात येईल.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार आणि नावाने,

विजय वाघमारे,
शासनाचे सचिव.

TRIBAL DEVELOPMENT DEPARTMENT

Madam Cama Marg, Hutatma Rajguru Chowk,
Mantralaya, Mumbai 400 032, dated 4th September, 2024.

NOTIFICATION

AADHAR (TARGETED DELIVERY OF FINANCIAL AND OTHER SUBSIDIES BENEFITS AND SERVICES) ACT, 2016.

Sankirn-3724/Cr.No.64/ka.12.—Whereas, the use of Aadhaar as an identity document of delivery of services or benefits or subsidies simplifies the Government delivery processes, brings in transparency and efficiency and enables beneficiaries to get their entitlements directly in a convenient and seamless manner by obviating the need to produce multiple documents to prove one's identity ;

And whereas, the Tribal Development Department, is administering the **“Foreign Scholarship Scheme for the Tribal Students”** (hereinafter referred to as “the Scheme”) to provide scholarship to the tribal students for pursuing higher education in foreign universities, which is being implemented through the Commissioner, Tribal Development Department, Nashik (hereinafter referred to as “the implementing agency”) ;

And whereas, under the Scheme, allowances for living expenses, travel and other contingency expenses (hereinafter referred to as the “benefits”) are given to the tribal students who are enrolled in foreign universities (hereinafter referred to as “the beneficiaries”), by the implementing agency as per the extant Scheme guidelines ;

And whereas, the aforesaid Scheme involves recurring expenditure incurred from the Consolidated Fund of the Government of Maharashtra.

Now, therefore, in pursuance of the provisions of section 7 of the Aadhaar (Targeted Delivery of Financial and Other Subsidies, Benefits and Services) Act, 2016 (18 of 2016) (hereinafter referred to as “*the said Act*”), the Government of Maharashtra hereby notifies the following, namely :—

1. (1) An individual desirous of availing the benefits under the Scheme shall be required to furnish proof of possession of the Aadhaar number or undergo Aadhaar authentication.

(2) Any individual desirous of availing the benefits under the Scheme, who does not possess the Aadhaar number or, has not yet enrolled for Aadhaar, shall be required to make application for Aadhaar enrolment, such individual shall visit any Aadhaar enrolment centre [list available at the Unique Identification Authority of India (UIDAI) website www.uidai.gov.in] to get enrolled for Aadhaar.

(3) As per regulation 12 of the Aadhaar (Enrolment and Update) Regulations, 2016, the Department through its implementing agency, is required to offer Aadhaar enrolment facilities for the beneficiaries who are not yet enrolled for Aadhaar and in case there is no Aadhaar enrolment centre located in the respective Block or Taluka or Tehsil, the Department, through its implementing agency shall provide Aadhaar enrolment facilities at convenient locations in co-ordination with the existing Registrars of UIDAI or by becoming a UIDAI Registrar themselves :

Provided that, till the time Aadhaar is assigned to the individual, the benefits under the Scheme shall be given to such beneficiary subject to production of the following documents, namely :—

- (a) if he has enrolled, his Aadhaar Enrolment Identification slip; and
- (b) any one of the following documents, namely :-
 - (i) Bank or Post office Passbook with Photo;
 - (ii) Permanent Account Number (PAN) Card;
 - (iii) Passport;
 - (iv) Ration Card;
 - (v) Voter Identity Card;

- (vi) MGNREGA Card;
- (vii) Kisan Photo passbook ;
- (viii) Driving license issued by the Licensing Authority under the Motor Vehicles Act, 1988 (59 of 1988); or
- (ix) Certificate of identity having photo of such person issued by a Gazetted Officer or a Tehsildar on an official letter head; or any other document as specified by the Department:

Provided that , the above documents shall be checked by an officer specifically designated by the Department for that purpose.

2. In order to provide benefits to the beneficiaries under the Scheme conveniently, the Department through its implementing agency shall make all the required arrangements to ensure that wide publicity through media shall be given to the beneficiaries to make them aware of the requirement of Aadhaar.

3. In all cases, where Aadhaar authentication fails due to poor biometrics of the beneficiaries or due to any other reason, the following remedial mechanisms shall be adopted, namely :—

(a) in case of poor fingerprint quality, Integrated Risk Information System (IRIS) scan or face authentication facility shall be adopted for authentication, thereby the Department through its implementing agency shall make provisions for Integrated Risk Information System scanners or face authentication along with finger-print authentication for delivery of benefits in seamless manner ;

(b) in case the biometric authentication through finger-prints or Integrated Risk Information System scan or face authentication is not successful, wherever feasible and admissible authentication by Aadhaar One Time Password or Time-based One-Time Password with limited time validity, as the case may be, shall be offered;

(c) in all other cases where biometric or Aadhaar One Time Password or Time-based One-Time Password authentication is not possible, benefits under the scheme shall be given on the basis of physical Aadhaar letter whose authenticity can be verified through the Quick Response Code printed on the Aadhaar letter and the necessary arrangement of quick response code reader shall be provided at the convenient locations by the Department through its implementing agency.

4. Notwithstanding anything contained hereinabove, no beneficiary shall be denied benefits under the Scheme in case of failure to establish his identity by undergoing authentication, or furnishing proof of possession of Aadhaar number, or in the case of a beneficiary to whom no Aadhaar number has been assigned, producing an application for enrolment. The benefit shall be given to him by verifying his identity on the basis of other documents as mentioned in clause (b) of the proviso of sub-paragraph (3) of paragraph 1, and where benefits are given on the basis of such other documents, a separate register shall be maintained to record the same, which shall be reviewed and audited periodically by the Department through its implementing agency.

By order and in the name of the Governor of Maharashtra,

VIJAY WAGHMARE,
Secretary to Government.